

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar Dydd Mawrth, 15 Mai 2018

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Richard O Jones (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Dylan Rees (Is-Gadeirydd)
- Y Cynghorwyr Lewis Davies, Richard A Dew, John Griffith, Richard Griffiths, Glyn Haynes, T LI Hughes MBE, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws, Aled M Jones, Carwyn Jones, Eric Wyn Jones, G O Jones, R LI Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, R G Parry OBE FRAgS, Alun Roberts, Dafydd Roberts, J Arwel Roberts, Margaret M Roberts, Peter S Rogers, Dafydd R Thomas, Robin Williams.
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymunedau a Gwella Gwasanaethau),
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Pennaeth Datblygu Economaidd a Rheoleiddio,
Rheolwr Strategol Prosiectau Seilwaith Mawr (RJ) (Mewn perthynas ag Eitem 7),
Swyddog Arweiniol y DCO (KH) (Mewn perthynas ag Eitem 7),
Prif Swyddog Cynllunio (DFJ) (Mewn perthynas ag Eitem 7),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN BRESENNOL:** Ms Paula McGeady (Borges Salmon Solicitors) (mewn perthynas ag eitem 7).
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorwyr K P Hughes, Shaun Redmond, Nicola Roberts a Ieuan Williams.

Cyflwyniad

Dyweddodd y Cadeirydd fod y Cyngor yn dymuno cydnabod Tîm Cymru fu'n cystadlu yng Ngemau'r Gymanwlad yn Awstralia'n ddiweddar. Llwyddodd Tîm Cymru i ennill cyfanswm o 36 o fedalau a gorffen yn y 7^{fed} safle yn y tabl medalau. Dywedodd ei bod yn ffrind dathlu llwyddiant 3 unigolyn o Glwb Codi Pwysau Caergybi.

Cyflwynwyd tlws i Mr Ray Williams, Hyfforddwr Codi Pwysau Cenedlaethol presennol Cymru, ac un a fu'n flaenllaw yn y gwaith o sefydlu Canolfan Codi Pwysau a Ffitrwydd Caergybi ac Ynys Môn. Enillodd Mr Williams fedal aur yng Ngemau'r Gymanwlad ym 1986 yn y dosbarth codi pwysau plu.

Cyflwynwyd tlws i Ms Hannah Powell, yn wreiddiol o Birmingham ond yn byw ar yr Ynys ar hyn o bryd. Cystadlodd Ms Powell yng Ngemau'r Gymanwlad am y tro cyntaf eleni yn y categori codi pwysau 48 kilo.

Cyflwynwyd tlws i Mr Gareth Evans a enillodd fedal aur yng Ngemau'r Gymanwlad eleni. Mr Evans enillodd fedal aur gyntaf Cymru yng Ngemau'r Gymanwlad yn y categori codi pwysau 69 kilo.

Roedd y tri'n dymuno diolch i'r Cyngor Sir am y fraint o dderbyn cydnabyddiaeth am eu llwyddiant. Diolchasant i'r Cyngor Sir ac i Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn am eu cefnogaeth ariannol i Ganolfan Codi Pwysau a Ffitrwydd Caergybi.

1. COFNODION

Cadarnhawyd cofnodion cyfarfod Cyngor Sir Ynys Môn a gynhaliwyd ar 28 Chwefror, 2018.

2. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

3. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

Gwnaeth y Cadeirydd y cyhoeddiadau a ganlyn:-

- Llongyfarchwyd Mrs Carys Edwards sydd wedi ei phenodi'n Bennaeth Trawsnewid Corfforaethol.
- Llongyfarchwyd Mr Dennis Williams o Lanfairpwll a Dr Haydn Edwards o Langefnï ar yr anrhydedd o gael eu derbyn i Orsedd y Beirdd yr Eisteddfod Genedlaethol.
- Llongyfarchwyd Band Biwmares a ddaeth yn 3^{ydd} drwy Ewrop yng Nghystadleuaeth Bandiau Pres Ieuencid Ewrop yn Utrecht yn yr Iseldiroedd a hefyd Merin Lleu a enillodd wobr yr unawdydd gorau.
- Dymunwyd yn dda i bawb fydd yn cystadlu yn Eisteddfod Môn, Eisteddfod yr Urdd, Sioe Frenhinol Cymru, yr Eisteddfod Genedlaethol a Sioe Môn.
- Bydd Ynys Môn yn cynnal Twrnamaint Pêl-droed Gemau'r Ynysoedd 2019. Mae Ynys Môn wedi cytuno i gynnal y twrnamaint pêl-droed answyddogol fel rhan o'i fid i gynnal Gemau'r Ynysoedd yn 2025.

Roedd y Cadeirydd yn dymuno diolch i staff y Cyngor Sir, Biffa a'r holl wirfoddolwyr sydd wedi bod yn cynorthwyo i lanhau traethau'r Ynys yn ddiweddar yn dilyn y difrod a wnaed i Farina Caergybi.

* * * *

Cydymdeimlwyd â'r Cynghorydd John Griffith a'i deulu yn dilyn eu profedigaeth yn ddiweddar.

Cydymdeimlwyd ag unrhyw Aelod o'r Cyngor neu aelod o staff sydd wedi cael profedigaeth yn ddiweddar.

Safodd yr Aelodau a'r Swyddogion mewn teyrnged dawel fel arwydd o'u parch a'u cydymdeimlad.

4. CYFLWYNO DEISEBAU

Dywedodd y Cadeirydd fod 2 ddeiseb wedi eu cyflwyno mewn perthynas â'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion – Ardal Llangefni (Corn Hir, Bodffordd a Henblas). Derbyniwyd deiseb gyda 43 llofnod arni yn gwrthwynebu cau Ysgol Gynradd Bodffordd a deiseb gyda 107 o lofnodion arni yn gwrthwynebu cau Ysgol Gynradd Henblas. Cafodd y ddwy ddeiseb eu hystyried fel rhan o adroddiad yr ymgynghoriad statudol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 23 Ebrill, 2018 a'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 30 Ebrill, 2018.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL ARWEINYDD CYNGOR SIR YNYS MON AM 2017/18

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Arweinydd y Cyngor ar gyfer 2017/18.

Cyfeiriodd Arweinydd y Cyngor at yr uchafbwyntiau o ran y cynnydd a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol fel a ganlyn :-

- Sefydlwyd portffolio ychwanegol i roi sylw i'r heriau sylweddol sy'n deillio o brosiect Wylfa Newydd ac i sicrhau fod y capasiti angenrheidiol ar gael i wneud y gorau o'r buddiannau ar ran pobl Ynys Môn;
- Mae'r Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned wedi bod yn cyfarfod yn rheolaidd i drafod 'cynllunio lle' yn yr ardaloedd;
- Cytunwyd ar gyllideb 2018/19 ac mae'n parhau i amddiffyn gwasanaethau'r Cyngor;
- Symudwyd ymlaen â'r rhaglen foderneiddio ysgolion a'r Strategaeth Addysg. Cynigiwyd rhaglen hyfforddiant i athrawon i'w paratoi ar gyfer rôl Pennaeth;
- Agorwyd Canolfan Garreglwyd, Caergybi ar gyfer pobl o Ynys Môn sydd â dementia dwys; cynllun ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd yw hwn er lles pobl Ynys Môn;
- Sefydlwyd Tîm Teuluoedd Ynys Môn (Teulu Môn) ble mae modd i deuluoedd gael mynediad at wasanaethau cefnogi drwy gyfrwng un pwynt mynediad;
- Mae Hafan Cefni, cyfleuster gofal ychwanegol fydd yn cefnogi pobl hŷn i fyw'n annibynnol, yn cael ei adeiladu yn Llangefni. Cymeradwywyd cynllun Gofal Ychwanegol arall ym Miwmares;
- Mabwysiadwyd cynllun busnes ar gyfer adeiladu tai cymdeithasol yn Ynys Môn fydd yn golygu buddsoddiad o dros £26m dros y 4 blynedd nesaf i adeiladu 195 o dai;
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd busnesau lleol yn yr holl drafodaethau gyda chwmnïau mawr ac mewn unrhyw drafodaethau economaidd rhanbarthol;
- Sefydlwyd prosiect caffael mewnol i sicrhau fod system mewn lle fydd yn caniatáu i gwmnïau lleol fanteisio ar gyfleoedd sydd ar gael yn y Cyngor;
- Sefydlwyd cynllun 'Denu Talent' 12 wythnos i roi cyfle unigryw i bobl ifanc yr Ynys brofi nifer o yrfaoedd posib gyda'r Cyngor;
- Mae'r Cyngor yn parhau i wrthwynebu cynlluniau'r National Grid i godi peilonau ar draws yr Ynys;

- Mae Cyngor Gwynedd a Chyngor Ynys Môn wedi cytuno ar Gynllun Datblygu Lleol ar y Cyd;
- Mae targedau ailgylchu'n parhau i wella.

I gloi ei hadroddiad diolchodd yr Arweinydd i'r Uwch Dîm Rheoli, Penaethiaid Adrannau a holl staff y Cyngor am eu gwaith. Yn ogystal, diolchodd i staff y Cyngor a Biffa a fu'n gweithio'n ddiflino yn y tywydd garw yn ystod y gaeaf ac ym Marina Caergybi yn ddiweddar.

Rhoddwyd cyfle i'r Cyngor ofyn cwestiynau am yr Adroddiad Blyneddol i'r Arweinydd. Gofynnodd yr Wrthblaid am gadarnhad ynglŷn â'r prif bwyntiau a ganlyn :-

- Er mai nod y Cyngor yw gwneud arbedion effeithlonrwydd, gofynnwyd pam na chafodd y broses dendro gofal cartref ei hatal tan y munud olaf ac ar ôl treulio tri diwrnod yn cyfweld cwmnïau oedd wedi tendro am y gwasanaeth. Mae'r cwmnïau oedd wedi tendro am y gwasanaeth gofal cartref yn dal i ddisgwyl ymateb gan y Cyngor ac ystyriwyd fod amser staff ac adnoddau wedi eu gwastraffu mewn perthynas â'r mater hwn. Ymatebodd Arweinydd y Cyngor drwy ddweud fod y Cyngor yn edrych ar sut i gryfhau prosesau caffael. Cyfeiriodd at y broses dendro gofal cartref a dywedodd fod y contractau'n gyfartal am resymau technegol. Atgoffodd y Cyngor fod y Bwrdd Iechyd yn rhan o'r broses gofal cartref hefyd ac ystyriwyd fod angen oedi er mwyn arfarnu'r broses. Dywedodd yr Arweinydd y bydd y cwmnïau a gyflwynodd dendrau ar gyfer y gwasanaeth gofal cartref yn cael gwybod am ganlyniad y broses yn ystod yr wythnosau nesaf. Roedd hi o'r farn fod darparu'r gwasanaeth gorau ar gyfer y 'defnyddiwr gwasanaeth' o'r pwys mwyaf.
- Ni lwyddodd y Cyngor i wario'r dyraniad ar gyfer taliadau tai dewisol a dderbyniwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau. Pwrpas yr arian hwn yw cefnogi preswylwyr sy'n gymwys i dderbyn Budd-dal Tai sy'n ei chael yn anodd talu eu rhent. Cadarnhaodd Arweinydd y Cyngor fod dros £20k wedi ei anfon yn ôl i'r llywodraeth ond dywedodd, yn unol â'r wybodaeth a roddwyd i'r Pwyllgor Gwaith, mai'r bwriad yw darparu cymorth ariannol i gwsmeriaid sy'n derbyn Budd-dal Tai gyda'u costau Tai os yw'r Awdurdod Lleol yn ystyried fod cymorth o'r fath yn angenrheidiol. Dywedodd fod rhaid gwneud cais am yr arian ac mae'n rhaid i'r sawl sy'n derbyn y taliad fod yn gymwys. Ychwanegodd fod yr Awdurdod wedi ychwanegu arian o'i goffrau ei hun at gyfraniad y Llywodraeth yn y gorffennol.
- Mae'r aelodau lleol yn parhau i ddisgwyl am fanylion y prosiect tai cymdeithasol ym Maes yr Ysgol, Caergybi. Dywedodd Arweinydd y Cyngor fod cynllun Maes yr Ysgol yn golygu adeiladu unedau llety annibynnol un ystafell wely ar gyfer pobl dan 35 oed sydd ar y rhestr aros tai. Ar hyn o bryd mae'r cynllun wedi cael ei ohirio ond yn dilyn trafodaethau gyda'r awdurdod mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau fod arian ar gael i barhau gyda'r cynllun.
- Mynegwyd pryder fod cais gan Gyngor Cymuned Aberffraw i'r Pennaeth Tai fod yn bresennol mewn cyfarfod i drafod materion tai yn y pentref wedi cael ei wrthod. Dywedodd Arweinydd y Cyngor y byddai'r Deilydd Portffolio Tai a hithau'n mynychu cyfarfod o Gyngor Cymuned Aberffraw, os oeddent yn dymuno, i drafod pryderon ynglŷn â thai.

- Cafwyd sylwadau'n dweud fod cynlluniau i wario £26m i adeiladu 195 o dai cymdeithasol ar yr Ynys yn gyfystyr â chost o £130k ar gyfer pob tŷ. Dywedodd Arweinydd y Cyngor fod costau cysylltiedig ynghlwm ag adeiladu tai o'r fath. Dywedodd ei bod yn uchelgais gan y Cyngor adeiladu tai cymdeithasol oherwydd yr angen dybryd am dai. Bydd y cyllid ar gyfer adeiladu'r tai'n dod o'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT).
- Mynegwyd pryder ynglŷn ag arwyddion a godwyd gan yr Adran Briffyrdd yn ardal Dwyrân ac a dynnwyd i lawr ychydig ddyddiau'n ddiweddarach. Dywedodd Arweinydd y Cyngor y byddai modd codi'r mater gyda'r Deilydd Portffolio Priffyrdd yn y sesiynau briffio misol.
- Er bod y £100k a addawyd gan Lywodraeth Cymru tuag at gostau glanhau Marina Caergybi ac i helpu busnesau lleol yn cael ei groesawu, mae preswylwyr ardal Dwyrân yn dal i ddisgwyl i'r Cyngor ymateb i'r difrod i'w tai yn dilyn y llifogydd enbyd y llynedd. Dywedodd Arweinydd y Cyngor ei bod wedi ymweld ag ardal Dwyrân ac ardaloedd eraill gafodd eu heffeithio gan lifogydd difrifol y llynedd. Dywedodd fod trafodaeth wedi'i chynnal yng nghyfarfod y Cyngor ym mis Chwefror ynglŷn â lleihau'r Dreth Gyngor i gartrefi gafodd eu heffeithio gan y llifogydd; mae cynllun yn cael ei gwblhau mewn perthynas â'r mater hwn. Ychwanegodd yr Arweinydd fod trafodaethau'n parhau gyda Cyfoeth Naturiol Cymru mewn perthynas â difrod gan lifogydd yn ardal Dwyrân a'i bod hi fel Arweinydd yn barod i gwrdd â'r aelodau lleol i drafod y mater ymhellach.
- Cyflwynwyd sylwadau am y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd a'r angen am adnoddau pellach i gyflogi ymgynghorwyr i ddiwygio cynllun a ddaeth yn weithredol dim ond 6 mis yn ôl. Dywedodd yr Arweinydd y byddai'n annoeth peidio â pharhau i ddiweddarau'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn sicrhau ei fod yn ymateb i anghenion y cymunedau lleol. Dywedwyd na fyddai unrhyw gartrefi newydd yn cael eu caniatáu mewn rhai cymunedau yng ngogledd yr Ynys lle mae'r laith Gymraeg yn gryf. Ni fyddai pobl ifanc lleol yn cael cyfle i fyw mewn cymunedau o'u dewis ac i fagu teulu mewn ardal wledig o'u dewis. Dywedodd yr Arweinydd fod Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd gyda chynrychiolwyr etholedig o'r ddau awdurdod yn bodoli; mae'r Pwyllgor hwn yn delio gyda materion o fewn y Cynllun Datblygu ac roedd yn ystyried mai dyma oedd y fforwm priodol i ddelio â phryderon y cymunedau lleol.
- Mynegwyd pryderon fod y Pwyllgor Gwaith wedi penderfynu cau ysgolion cynradd sydd â dros 80 o ddisgyblion a hynny'n groes i ddymuniadau rhieni a chymunedau lleol. Dywedwyd mai neges yr Arweinydd oedd diogelu cymunedau cryf ond ystyriwyd y byddai'r cymunedau hynny'n chwalu o ganlyniad i gau ysgolion mewn pentrefi. Gwnaethpwyd sylwadau fod ysgolion mewn pentrefi lleol yn darparu addysg dda i'r plant sy'n mynychu'r ysgolion hynny. Ychwanegwyd fod adnoddau wedi eu defnyddio i ymgynghori ar y cynllun moderneiddio ysgolion yn Llangefni ar dri achlysur. Mynegwyd pryderon hefyd am yr oedi pellach yn y gwaith o adeiladu Ysgol Santes Dwynwen oherwydd problem gyda'r llinell bŵer ar y safle. Cyfeiriodd yr Arweinydd at y sylw ynglŷn ag oedi wrth adeiladu'r ysgol newydd a nododd fod hyn oherwydd oedi gan Scottish Power wrth symud llinellau pŵer ar y safle. Nododd ei bod wedi gofyn i Swyddog Trawsnewid y Cyngor ofyn i Lywodraeth Cymru roi pwysau ar gwmnïau megis Scottish Power i symud ymlaen â'r gwaith sydd angen ei wneud ar safle Ysgol Santes Dwynwen.

- Mynegwyd y farn y bydd rhaid i National Grid danddaearu'r ceblau trydan arfaethedig sy'n gysylltiedig â Wylfa Newydd ar draws yr Ynys i gyd. Dywedwyd nad oes gan yr Awdurdod Gynllun B os na fydd ceblau trydan yn cael eu tanddaearu.

PENDERFYNWYD derbyn Adroddiad Arweinydd y Cyngor a nodi ei gynnwys.

6. RHYBUDD O GYNIGIAD YN UNOL A RHEOL 4.1.13.1 Y CYFANSODDIAD

Cyflwynwyd – y Rhybuddion o Gynnig a ganlyn gan y **Cynghorydd Carwyn E Jones**:-

(a) Ym marn Cyngor Sir Ynys Môn, nid yw Deddf Cynllunio 2008 (DC2008), ynghyd â'i deddfwriaeth eilaidd a chanllawiau gan gynnwys y Datganiadau Polisi Cenedlaethol yn gyfredol mwyach nac ychwaith yn addas i'r pwrpas yng Nghymru. Nid yw DC2008 yn cymryd i ystyriaeth y ddeddfwriaeth gyfredol yng Nghymru gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) a Deddf Teithio Llesol (Cymru) (2013).

O ran llinellau trawsyrru uwchben y ddaear, ystyrir nad yw Rheolau Holford (1959, a ddiwygiwyd yn y 1990'au) a Rheolau Horlock (nad oes dyddiad ar eu cyfer ar wefan National Grid) yn gyfredol chwaith ac nid ydynt yn gydnaws â'r ddeddfwriaeth gyfredol yng Nghymru.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn ymrwymedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf Teithio Llesol (Cymru). O ran prosiectau seilwaith mawr o arwyddocâd cenedlaethol (Nhsips), mae hyn yn cynnwys ystyried y modd y bwriedir lliniaru effaith prosiectau, naill ai drwy gytundeb Adran 106 neu ofyniad cynllunio. Yn ogystal, bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am rai elfennau o'r Nhsips, megis y gofynion cynllunio.

Mae'n debygol y bydd angen cymryd camau lliniaru mwy sylweddol o lawer na'r '6 phrawf' (gweler isod) mewn perthynas â'r deddfwriaethau yng Nghymru y cyfeirir atynt uchod oherwydd maent yn ymwneud hefyd â llesiant cenedlaethau'r dyfodol:

- 1. Yn angenrheidiol*
- 2. Yn berthnasol i gynllunio ac;*
- 3. I'r datblygiad sydd i'w ganiatáu;*
- 4. Yn un y gellir ei orfodi;*
- 5. Yn fanwl gywir ac;*
- 6. Yn rhesymol ym mhob ffordd arall.*

O'r herwydd, mae Cyngor Sir Ynys Môn o'r farn y dylid diweddarau DC2008 a'r holl ddeddfwriaeth eilaidd a chanllawiau angenrheidiol ar frys er mwyn sicrhau y gall awdurdodau Lleol yng Nghymru ddiwallu eu dyletswyddau statudol a sicrhau bod modd cymryd camau lliniaru digonol.

Gofynnaf i'r Cyngor gefnogi'r sylwadau hyn a bod llythyr ffurfiol yn mynegi'r uchod yn cael ei anfon ar ran Cyngor Sir Ynys Môn at y Gwir Anrhydeddus James Brokenshire AS, yr Ysgrifennydd Gwladol dros Dai, Cymunedau a

*Llywodraeth Leol sydd â chyfrifoldeb cyffredinol am Ddeddf Cynllunio 2008.
Bydd copïau o'r llythyr hefyd yn cael eu hanfon at:*

*Y Gwir Anrhydeddus Greg Clark AS (BEIS)
Y Gwir Anrhydeddus Alun Cairns AS
Y Prif Weinidog Carwyn Jones
Lesley Griffiths AC
Albert Owen MS
Rhun Ap Iorwerth AC*

(b) Cefndir

Mae diffyg gwybodaeth fanwl a ddarperir gan y Grid Cenedlaethol ynghylch ei gysylltiad arfaethedig yng Ngogledd Cymru hyd at hyn yn golygu nad yw'r Cyngor mewn sefyllfa i ddeall yr effeithiau llawn o'r datblygiad ar Ynys Môn, ei chymunedau na'i hamgylchedd. Er enghraifft, mae'r Cyngor yn pryderu nad yw'r gymuned leol o gwmpas safle arfaethedig adeilad Pen y Twnnel (gan gynnwys Llanfair Pwll a Llandaniel Fab) wedi derbyn y wybodaeth sydd ei hangen arnynt i werthfawrogi maint llawn y symudiadau HGV a cherbydau eraill yn yr ardal, na'r cynnig i gau Lôn Pont Rhonwy. Mae hyn er gwaethaf y ffaith bod y Cyngor wedi gofyn am wybodaeth bellach.

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn nodi'r sylwadau a wnaed gan y Grid Cenedlaethol yn ei Ddatganiad o Ymgynghori Cymunedol ym mharagraffau 3.5-3.6 sy'n rhoi pwyslais mawr ar ymgysylltu a chael barn pobl sy'n byw yn agos at y cynigion a allai gael eu heffeithio gan y datblygiad, yn barhaol a/neu dros dro yn ystod y gwaith adeiladu.

Mae'r diffyg gwybodaeth fanwl wedi golygu na fydd y Cyngor, y rhanddeiliaid na'r gymuned a thrigolion yr effeithir arnynt wedi gallu ffurfio barn wybodus iawn ar effeithiau tebygol y datblygiad, na'r ystod o ofynion cynllunio a hefyd y mesurau lliniaru sydd eu hangen i leihau effeithiau'r cynllun i lefel dderbyniol.

Yn flaenorol, mae uwch swyddogion y Grid Cenedlaethol wedi darparu sesiynau briffio ffurfiol i aelodau etholedig a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor. Bellach, rydym yn deall eu bod wedi gwrthod ceisiadau i roi sesiwn briffio ffurfiol arall i aelodau etholedig lle mae cwestiynau yn cael eu gofyn

Cynnig

- 1. Felly mae'r Cyngor yn gofyn, fel mater o frys, fod y Grid Cenedlaethol yn darparu'r wybodaeth ychwanegol sydd ei hangen ac yn cynnal cylch ymgynghori ychwanegol gyda rhanddeiliaid allweddol a'r gymuned sydd wedi'i effeithio fel bod modd i bob effaith, gan gynnwys effeithiau cronrus, a'r cynigion lliniaru manwl gael eu hystyried cyn cyflwyno'r cais yn ffurfiol i'r Arolygiaeth Gynllunio.*
- 2. Mae'r Cyngor yn gofyn i Brif Weithredwr y Grid Cenedlaethol fynychu sesiwn briffio ac i gyflwyno diweddariad i aelodau etholedig Cyngor Sir Ynys Môn ac i ateb cwestiynau'r aelodau am y prosiect.*

Eiliodd y Cynghorydd Richard A Dew y cynnig.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Carwyn Jones at ran (a) ei gynnig a dywedodd fod y Grid Cenedlaethol yn cydymffurfio â Deddf Cynllunio Cenedlaethol 2008 (DC2008). Nid yw Deddf Cynllunio 2008 yn cymryd i ystyriaeth ddeddfwriaeth bresennol yng Nghymru gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) neu Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013) ac nid yw'n cymeradwyo mynd ag unrhyw elw oddi wrth gymunedau lleol er mwyn sicrhau fod cymunedau cryf yn gallu ffynnu. Yn ogystal, ystyrir nad yw Rheolau Holford (1959, a ddiwygiwyd yn y 1990au) a Rheolau Horlock (nad oes dyddiad ar eu cyfer ar wefan National Grid) yn gyfredol chwaith ac nid ydynt yn gydnaws â deddfwriaeth gyfredol yng Nghymru.

Dywedodd y Cynghorydd Aled M Jones efallai nad yw'r cynnig a gyflwynwyd yn mynd yn ddigon pell gan mai'r Uchel Lys yn Llundain sy'n penderfynu ar awdurdodaethau cyfreithiol. Dywedodd fod gwrthdaro yng Nghymru rhwng Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf Gynllunio Cenedlaethol 2008 a'r Uchel Lys fyddai'n gyfrifol am benderfynu pa un yw'r ddeddfwriaeth gynradd. Roedd yn ystyried fod angen derbyn cyngor cyfreithiol ynglŷn â phwy ddylai fynd i'r Uchel Lys mewn perthynas â'r gwrthdaro mewn deddfwriaeth - yr Awdurdod neu Llywodraeth Cymru. Dywedodd y Cynghorydd Carwyn Jones y byddai'n trafod y mater gyda Swyddogion perthnasol yn y Cyngor. Dywedodd y bydd y Gorchymyn Caniatâd Datblygu (DCO) mewn perthynas â Wylfa Newydd yn cael ei gyflwyno yn ddiweddarach yn y flwyddyn ac y byddai'n rhaid i'r Awdurdod hwn ymateb i ddweud a oedd yr ymgynghoriad yn berthnasol ac a oes angen gofyn am farn yr Uchel Lys.

Dywedodd y Pennaeth Datblygu Economaidd ac Adfywio y cafwyd cyngor cyfreithiol ar y mater hwn a'r cyngor a gafwyd oedd bod yr Ysgrifennydd Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol yn gallu gwneud penderfyniad ynglŷn â faint o bwys a roddir i ddeddfwriaeth Llywodraeth Cymru. Gall yr Ysgrifennydd Gwladol benderfynu anwybyddu deddfwriaeth Llywodraeth Cymru neu gall benderfynu fod y ddeddfwriaeth yn hynod o bwysig a pherthnasol. Nododd mai'r cam olaf fyddai mynd i'r Uchel Lys.

Dywedodd y Cynghorydd Aled M Jones fod llwybr apêl yn agored i'r Awdurdod; mae'n rhaid i'r National Grid ddeall y bydd yr Awdurdod hwn yn mynd i'r Uchel Lys i sicrhau fod preswylwyr a chymunedau lleol sy'n cael eu heffeithio gan y bwriad i godi peilonau'n cael eu diogelu.

Yn y bleidlais ddilynol PENDERFYNWYD derbyn y cynnig yn (a) uchod.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Carwyn Jones at ran (b) ei rybudd o gynnig a dywedodd fod y Cyngor a phreswylwyr Ynys Môn wedi bod yn gyson eu barn fod rhaid tanddaearu'r ceblau trydan arfaethedig ar draws yr Ynys. Dywedodd nad yw National Grid yn gwrando ar farn y Cyngor hwn a'r cymunedau lleol. Mae diffyg gwybodaeth fanwl a ddarperir gan National Grid ynghylch ei gysylltiad arfaethedig yng Ngogledd Cymru hyd yn hyn yn golygu nad yw'r Awdurdod hwn mewn sefyllfa i ddeall effeithiau llawn y datblygiad ar yr Ynys. Ychwanegodd fod rhaid i'r Awdurdod hwn ymateb o fewn pythefnos i ddyddiad cyflwyno'r DCO ac adrodd a yw National Grid wedi ymgynghori'n briodol ynghylch y mater hwn gyda'r Awdurdod hwn a'i

breswylwyr. Dywedodd y Cynghorydd Jones nad yw cynrychiolwyr o National Grid wedi bod yn bresennol mewn unrhyw gyfarfod neu sesiwn briffio ar gyfer aelodau etholedig yn yr Awdurdod hwn ers dros ddwy flynedd; nid yw'r aelodau newydd wedi cael cyfle i godi cwestiynau a mynegi barn ynglŷn â'r mater hwn gyda National Grid. Dywedodd nad yw preswylwyr, yn cynnwys cymunedau Llanfairpwll a Llanddaniel Fab, wedi derbyn y wybodaeth sydd ei hangen arnynt ynglŷn â safle arfaethedig Pen y Twnnel ger safle cyn-hanesyddol Bryn Celli Ddu na'r bwriad i gau Pont Rhonwy er gwaetha'r ffaith fod y Cyngor hwn wedi gofyn am fanylion am y gwaith arfaethedig. Dywedodd y Cynghorydd Jones y byddai graddfa'r gwaith symud pridd a symudiadau cerbydau trwm yn yr ardal yn enfawr. Nid yw National Grid wedi darparu unrhyw wybodaeth i gadarnhau ai ar yr ochr hon o'r Fenai fydd y pridd a'r cerrig o'r gwaith cloddio'n dod i'r lan. Unig ymateb National Grid yw nad ydynt wedi penderfynu; gofynnodd sut fyddai modd i'r Awdurdod gynllunio mesurau lliniaru heb gael trafodaeth agored gyda National Grid. Cyfeiriodd ymhellach at effaith cerbydau trwm ar lonydd cefn gwlad os yw National Grid yn creu trac ar draws yr Ynys er mwyn gwneud gwaith ar y peilonau trydan. Dywedodd fod Llywodraeth Cymru'n paratoi cynlluniau ar gyfer trydedd bont dros y Fenai a bod National Grid yn bwriadu gwario dros £200m i greu twnnel o dan y Fenai i gludo ceblau i gysylltu Wylfa Newydd â'r Grid.

Ychwanegodd y Cynghorydd Jones fod oedi o ran cyflwyno'r DCO mewn perthynas â Wylfa Newydd ac felly mae cyfle i National Grid gynnal cyfnod ymgynghori pellach gyda rhanddeiliaid allweddol a'r cymunedau fydd yn cael eu heffeithio fel bod pob effaith, effeithiau cronrus a manylion y cynigion lliniaru'n cael eu hystyried cyn i'r cais gael ei gyflwyno i'r Arolygiaeth Gynllunio.

Dywedodd y Cynghorydd Dafydd Roberts fod rheilffordd ger safle arfaethedig Pen y Twnnel yn Llanddaniel Fab a gofynnodd a yw National Grid wedi ystyried creu cilffordd ar y rheilffordd er mwy osgoi'r angen i gario miliynau o dunelli o rwbel a cherrig o'r safle hwn. Dywedodd mai dyma'r math o faterion sydd angen eu trafod gyda National Grid ac Aelodau Etholedig.

Dywedodd y Cynghorydd Aled M Jones fod rhaid i'r Awdurdod hwn barhau i ymgyrchu dros danddaearu ceblau trydan ar draws yr Ynys. Dywedodd y bydd yr effaith ar gymunedau lleol yn anferth, yn arbennig ar drigolion Gogledd yr Ynys, gyda cherbydau trwm yn teithio ar hyd lonydd cul cefn gwlad.

Cwestiynodd y Cynghorydd Lewis Davies y costau sy'n gysylltiedig â thanddaearu'r ceblau trydan ar draws yr Ynys ac o dan y Fenai ar draul cymunedau lleol o gymharu â chostau tanddaearu'r ceblau ar wely'r môr tuag at Lannau Merswy a Glannau Dyfrdwy. Dywedodd y Pennaeth Datblygu Economaidd a Rheoleiddio nad yw National Grid wedi darparu manylion am y costau sy'n gysylltiedig â gwahanol opsiynau tanddaearu ceblau ond deallir fod risgiau technegol ynghlwm â gosod ceblau ar wely'r môr gan nad yw gwaith o'r fath wedi ei wneud mewn perthynas â chyfleuster niwclear o'r blaen.

Yn y bleidlais ddilynol PENDERFYNWYD derbyn y cynnig yn (b) uchod.

7. CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL AR GYFER WYLFA NEWYDD

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Datblygu Economaidd a Rheoleiddio er ystyriaeth gan y Cyngor.

Dywedodd y Deilydd Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd fod rhaid adolygu a diweddaru'r Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) ar gyfer Wylfa Newydd oherwydd bod nifer o newidiadau sylfaenol wedi digwydd ers mabwysiadu'r Canllawiau yn 2014. Y newid mwyaf arwyddocaol yw Deddf Cymru 2017 a gafodd Gydsyniad Brenhinol ar 31 Ionawr 2017. Mae'n caniatáu i hyrwyddwyr prosiectau (Horizon) gynnwys datblygiadau cysylltiedig (megis cyfleusterau parcio a theithio, llety gweithwyr dros dro ac ati) yn eu cais DCO yn hytrach na'u cyflwyno i'r Awdurdod Cynllunio Lleol i gael eu hystyried o dan y Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref. Yn ogystal rhaid i'r CCA adlewyrchu deddfwriaeth newydd allweddol megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 ac mae'n rhaid i'r Awdurdod hwn ddangos sut mae'r prosiect/polisi yn bodloni 7 nod llesiant a'r gydbblethiad rhwng amcanion y CCA a nodau llesiant. Ychwanegodd fod Horizon wedi cynnig nifer o ddiweddariadau prosiect ers i'r CCA gael eu mabwysiadu yn 2014. Y newid prosiect mwyaf arwyddocaol yw'r penderfyniad i gynyddu maint y llety ar gyfer gweithwyr dros dro ar y safle o fod yn llety ar gyfer 500 o weithwyr i fod yn llety ar gyfer 4,000 o weithwyr mewn campws dros dro pwrpasol ar y safle. Dywedodd y Deilydd Portffolio fod y Cyngor wedi cynnal ymgynghoriad cyhoeddus dros gyfnod o 6 wythnos o 11 Ionawr i 22 Chwefror 2018 a threfnwyd sesiwn 'Galw Heibio' i Aelodau oedd yn rhoi cyfle i Aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau ar y CCA. Derbyniwyd 168 o sylwadau gan 10 o unigolion a sefydliadau ac mae crynodeb o'r holl sylwadau i'w gweld yn yr 'Adroddiad Sylwadau' yn Atodiad A yr adroddiad. Mae'r Swyddfa Rheoli Rhaglen wedi gweithio'n agos â Burgess Salmon Solicitors i ystyried y sylwadau a dderbyniwyd. Mae'r holl newidiadau a wnaed i'r CCA wedi'u cynnwys yn y ddogfen 'Newidiadau â Ffocws' sydd i'w gweld yn Atodiad B yr adroddiad. Nododd fod 74 o'r sylwadau a dderbyniwyd ar y CCA wedi cael eu derbyn. Roedd y prif bryderon a godwyd yn ymwneud â llety i weithwyr ac mae angen i'r Cyngor Sir adlewyrchu hynny yn y CCA. Mae angen rhoi sylw i gwestiynau ynglŷn â pha bolisiâu sy'n berthnasol i Horizon a hefyd pa bolisiâu sy'n berthnasol i sefydliadau trydydd parti h.y. safle Land and Lakes a safle Rhosgoch. Dywedodd fod ystyriaeth wedi'i roi i hynny yn y CCA sydd ynghlwm i'r adroddiad. Cynhaliwyd sesiwn briffio ar gyfer Aelodau Etholedig ym mis Ebrill i esbonio'r broses ymgynghori a'r camau nesaf mewn perthynas â'r mater hwn.

Dywedodd y Deilydd Portffolio ei bod yn bwysig cymeradwyo'r CCA er mwyn sicrhau fod gan yr Awdurdod sylfaen gadarn er mwyn ymateb i brosiect Wylfa Newydd. Drwy fabwysiadu'r CCA bydd yr Awdurdod mewn sefyllfa gryfach i ymateb i ymchwiliad cyhoeddus y DCO a gynhelir maes o law.

Diolchodd y Cynghorydd Aled M Jones i'r Deilydd Portffolio a'r Swyddogion perthnasol am eu gwaith mewn perthynas â'r mater hwn ond dywedodd nad yw darparu llety i hyd at 4,000 o weithwyr yn Nhrwyn Wylfa yn dderbyniol.

PENDERFYNWYD mabwysiadu Canllawiau Cynllunio Atodol diwygiedig Wylfa Newydd (CCA) (yn benodol i Ynys Môn) a'r holl Bapurau Pwnc ac Asesiadau Statudol.

8. CYNLLUN LLESIANT YNYS MON A GWYNEDD (BWRDDGWASANAETHAU CYHOEDDUS)

Cyflwynwyd, er ystyriaeth, adroddiad y Prif Weithredwr yn ymgorffori Cynllun Llesiant Gwynedd ac Ynys Môn fel y cafodd ei gymeradwyo gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn.

Adroddodd Arweinydd y Cyngor fod y Cynllun Llesiant yn amlinellu sut mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn bwriadu gwneud gwahaniaeth i fywydau preswylwyr drwy weithio gyda'i gilydd i gyflawni amcanion Llesiant y cytunwyd arnynt ar gyfer ardal Gogledd Cymru gyfan. Cyfeiriodd at y ffaith fod y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio wedi craffu ar y Cynllun yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth 2018, yn ystod cyfnod ymgynghori statudol o dri mis ar y Cynllun Llesiant, gan fod y Pwyllgor yn ymgynghori statudol ac wedi'i ddynodi fel y pwyllgor penodedig ar gyfer craffu ar fusnes y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

PENDERFYNWYD :-

- **Cymeradwyo Cynllun Llesiant Ynys Môn a Gwynedd ar gyfer ei gyhoeddi gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus;**
- **Mabwysiadu'r Cynllun Llesiant a'i ymgorffori fel rhan o Fframwaith Polisi'r Cyngor i ddisodli'r Cynllun Integredig Sengl yng Nghyfansoddiad y Cyngor;**
- **Mai'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio fydd y Pwyllgor Sgriwtini dynodedig ar gyfer craffu ar waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus;**
- **Diwygio adran 3.2 o Gyfansoddiad y Cyngor i gynnwys cymeradwyo penderfyniadau mewn perthynas â'r 'Cynllun Llesiant' fel swyddogaeth na fedr ond y Cyngor llawn ei harfer; a dileu'r cyfeiriad at y 'Cynllun Integredig Sengl';**
- **Diwygio adran 2.6.2 o Gyfansoddiad y Cyngor er mwyn penodi'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio fel y Pwyllgor sgriwtini dynodedig ar gyfer craffu ar waith y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus;**
- **Awdurdodi Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro'r Cyngor i wneud unrhyw welliannau yn y dyfodol, fel a pan fyddant yn codi, i gyfansoddiad y Cyngor (a) pan fyddant yn ymwneud â, neu (b) yn codi o ganlyniad i'r materion uchod, yn amodol ar ymgynghori ag arweinwyr grwpiau a dim gwrthwynebiadau yn codi.**

9. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU 2017/18

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2017/18 gan Mr Mike Wilson, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau. Cyflwynodd Mr Wilson grynodedb o'r gwaith a gwblhawyd gan y Pwyllgor Safonau yn erbyn amcanion y Rhaglen Waith ar gyfer 2017/18 fel yr amlinellir yn yr Atodiad i'r adroddiad.

PENDERFYNWYD :-

- **Nodi'r rhaglen a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau rhwng Ebrill 2017 a Mai 2018;**

- Cymeradwyo Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2018/19 fel y'i hamlinellir yn Atodiad C yr adroddiad.

10. PROTOCOL DATRYSIAD LLEOL

Cyflwynwyd adroddiad ar y Protocol Datrys Anghydfodau yn Lleol diwygiedig gan y Deilydd Portffolio Corfforaethol a Chadeirydd y Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD diddymu'r Protocol Datrys Anghydfodau yn Lleol presennol a mabwysiadu'r Protocol Datrys Anghydfodau yn Lleol diwygiedig drafft yn Atodiad 2 i'r adroddiad.

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SGRIWTINI 2017/18

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Sgriwtini ar gyfer 2017/18 gan y Cynghorydd Aled M Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a'r Cynghorydd Gwilym O Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Mae Cadeiryddion Sgriwtini wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu blaen raglenni gwaith yn ystod y flwyddyn. Nodwyd fod angen penodi Pencampwr Sgriwtini i hyrwyddo'r swyddogaeth drosolwg a sgriwtini yn y Cyngor ac ymysg partneriaid allanol yr Awdurdod.

PENDERFYNWYD :-

- Cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgriwtini ar gyfer 2017/18;
- Nodi'r cynnydd parhaus a wnaed o ran y siwrnai leol i wella Sgriwtini a'r effaith y mae hyn yn ei gael yn ymarferol
- Penodi Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn Bencampwr Sgriwtini ar gyfer y cyfnod Mai 2018 i Mai 2019.

12. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU 2017/18

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio 2017/18 gan y Cynghorydd Peter Rogers, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

PENDERFYNWYD cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer 2017/18.

13. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATADD 2017/18

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar gyfer 2017/18 gan y Cynghorydd Robert LI Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

PENDERFYNWYD derbyn a nodi'r materion a ystyriwyd gan y Pwyllgor yn ystod 2017/18.

**Y CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**